

CRITERIS DE CORRECCIÓ

HISTÒRIA DE L'ART

MÓN CLÀSSIC arquitectura grega.....	2
1. ACRÒPOLI: Partenó, Ictinos i Cal·lícrates (447-432 a.C.):.....	2
2. ACRÒPOLI: Erectèon, Mnesicles (421-405 a.C.)	3
3. ACRÒPOLI: Temple d'Atenea Niké, Cal·lícrates (421 a.C.):.....	4
4. Teatre d'Epidaure, Policlet el Jove (350-330 a.C.).....	5
5. Altar de Zeus a Pèrgam, Escola de Pèrgam (180,160 a.C.):.....	7
MÓN CLÀSSIC escultura grega	8
6. Koré del Peplum (500 a.C.)	8
7. Discòbol, Miró (460 a.C.)	9
8. Dorífor, Policlet (430 a.C.)	10
9. Guerrers de Riace (460-430 a.C.).....	11
10. Hermes amb Dionís infant, Praxítel·les (350-330 a.C.).....	11
11. Victòria de Samotràcia (190 a.C.)	11
12. Laocoont i els seus fills, Agesandro, Polidoro i Atenodoro de Rodas (180-160 a.C.)	12
MÓN CLÀSSIC arquitectura romana	13
13. Maison Carrée de Nimes (16 a.C.)	13
14. Panteó (118-128 dC).....	13
15. Colosseu (72-82d.C.).....	14
16. Aqüeducte de Segòvia (90-105 d.C)	15
17. Casa del poeta tràgic a Pompeia (segle I a.C.)	16
MÓN CLÀSSIC escultura romana	18
18. Sarcòfag dels esposos de Creveteri (520 a.C.):.....	18
19. August de Prima Porta (19 a.C; copia 14 d.C.).....	19
20. Ara Pacis Augustae (13-9 a.C.).....	20
21. Retrat eqüestre de Marc Aureli (175 d.C.)	21

MÓN CLÀSSIC

MÓN CLÀSSIC | arquitectura grega

1. ACRÒPOLI: Partenó, Ictinos i Cal·lícrates (447-432 a.C.):

a)

Context: Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques quan l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implantant la Democràcia.

Moment dels historiadors Tucídides i Herodot.

Dramaturgs: Èsquil, Sòfocles i Eurípides (tragèdies); Aristòfanes (comèdies).

Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Grec clàssic.

Característiques: pilars fonamentals de l'art grec son: l'home [com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses"], la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies, Miró (i lleugerament posteriors, Praxíteles, Escopes i Lisip). Reconstrucció dels temples de l'Acròpolis. Ceràmica de figures vermelles sobre fons negre.

Puntuació: Estil [0'25 punts] CINC característiques [0'15 punts c/u].

c)

Tipus de temple i de planta: Dòric octàstil i perípter monòpter.

Parts de l'espai interior: Pronaos, Sala gran o naos i sala petita o opistodoms, pròpiament dita Partenó, on es guardava el tresor, reservada a les sacerdotesses i que no existeix en altres temples. La pronaos i l'opistòdom tenen, dos pòrtics hexàstils.

Parts de l'espai exterior: Sistema arquivat. El temple s'alça sobre un estilobat i dos estereòbats, que constitueixen l'escalinata que dona accés a l'edifici. Entaulament amb arquivat, fris amb tríglifs i mètopes amb relleus, i cornisa. Frontó amb escultures. Proporció atípica: vuit columnes a la façana principal i disset a les laterals (en lloc de 6 x 13 que marcava el cànon). Columnes amb èntasis. Correccions òptiques.

Puntuació: Tipus de temple [0'20 punts]. Planta i parts espai interior [0'40 punts]. Exterior i ordre 0'40 punts].

d)

Significat: Ofrena als deus i demostració de la grandesa d'Atenes, després de derrotar als perses. La seva construcció, durant l'època de Pericles, va ser l'inici de la reconstrucció de l'Acròpolis atenesa, destruïda durant les guerres mèdiques.

Funció: Temple dedicat a Atena Parthenos, com a casa de la divinitat protectora de la ciutat. *Puntuació:* Significat [0'50 punts]. Funció [0'50 punts].

e)

A. Erècteon: Temple dedicat a Atena, Posidó, Erecteu i Cècrops.

B. Temple d'Atena Niké: Ex-vot dedicat a Atena Victoriousa, deessa de la Saviesa i l'estratègia en la guerra.

C. Propileus: Entrada al conjunt monumental de l'Acròpolis.

Puntuació: 0'20 cada edifici identificat. O'30 funció correcta

2. ACRÒPOLI: Erectèon, Mnesicles (421-405 a.C.)

a)

Context: Època clàssica: S'inicia després de les guerres mèdiques, quan l'Atenes de Pèricles va resultar vencedora i va implantar la democràcia. – Paper representatiu de l'Acròpolis, com a mostra del poder d'Atenes.

Moment dels historiadors Tucídides i Heròdot.

Dramaturgs: Èsquil, Sòfocles i Eurípides (tragèdies); Aristòfanes (comèdies).

Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Grec clàssic.

Característiques: – Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fídies, Miró (i lleugerament posteriors, Praxíteles, Escopes i Lisip). – Trencament dels principis de frontalitat i rigidesa de l'escultura arcaica. – Recerca del moviment. – Cànon anatòmic perfecte. – Equilibri i harmonia. – Utilització del contrapposto. – Originals en bronze.

Puntuació: Estil [0'20 punts] QUATRE característiques [0'20 punts c/u].

c)

Responen a les preguntes:

A quin ordre arquitectònic pertanyen els pòrtics nord i oest? Ordre jònic

Com s'anomenen els sis elements de suport del pòrtic sud? Cariàtides

A quins espais corresponen els números de la planta de l'Erectèon? 1. Atenea; 2. Pòrtic nord; 3. Vestíbul; 4 i 5. Cel·les de Posidó i Erecteu; 6. Pòrtic de les cariàtides.

En el conjunt de l'Acròpolis, quina lletra indica la situació de l'Erectèon? A

Puntuació: 0,25 c/u

d)

Responen a les preguntes:

Per què aquest temple s'anomena Erectèon? En honor d'Erecteu -mític rei atenenc de qui pren el nom-, considerat el fundador de les Panatenees, festivitats en honor de la deessa Atena.

A qui estava dedicat? A Atena, Posidó, Cècrops i Erecteu

Explica la història de la seva gènesi: Segons la mitologia grega, Zeus va promoure una competició per escollir el déu protector de la ciutat d'Atenes, en què van participar Posidó, que va clavar el seu trident a la roca i va fer brollar aigua salada, i Atena, que va

fer néixer d'entre les roques una olivera. Cècrops, primer rei de l'Àtica, va donar com a vencedora la deessa, i la polis va adoptar el nom d'Atenes en honor seu.

Quina funció tenia? Honorar la deessa Atena.

Puntuació: 0,25 c/u

e)

Identifiqueu les obres i digue-ne l'estil:

- A. Victòria de Samotràcia. Estil hel·lenístic.
- B. Discòbol, de Miró. Estil grec clàssic.
- C. Elogi de l'aigua, d'Eduardo Chillida. Estil abstracte.
- D. August de Prima Porta. Estil romà imperial.

3. ACRÒPOLI: Temple d'Atenea Niké, Cal·lícrates (421 a.C.):

a)

Context: El temple ocupa l'indret on hi hagué un temple anterior destruït pels perses el 480aC. El comitent va ser Cimó, el ric estrateg cap del partit aristocràtic i etern rival de Pericles.

Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implanten la Democràcia.

Moment dels historiadors Tucídides i Herodot.

Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristófan (comèdies).

Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

b)

Estil: Grec clàssic. Els pilars fonamentals de l'art Grec son: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies, Miró, Praxíteles, Escopes i Lisip. Construcció del l'Acròpoli.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

c)

Aspectes tècnics i constructius: Construcció de molt petites dimensions, segueix els trets característics d'un temple grec.

Configuració: Amfipròstil (columnes a la façana i a la part posterior), tetràstil (quatre columnes). Estructura adintellada, coberta a doble vessant i ús de columnes com elements de suport i decoratius, situades als dos pòrtics que delimiten longitudinalment la construcció. La planta és molt simple, rectangular, amb dos pòrtics als costats curts, anomenat pronaos l'anterior i opistodoms el posterior.

L'espai intern està ocupat per una sola estança (naos o cel·la), on s'hi trobava l'estàtua monumental de fusta policromada que representava la victòria (Niké) sense ales (àptera).

En alçat, l'edifici es troba sobre unes grades que l'envolten (estereobat).

L'ordre, jònic, és molt elegant i refinat, amb unes columnes de 7:1 de ràtio entre alçada i diàmetre. Són de fust monolític, acanalades amb arestes rebaixades. La voluta de l'extrem anterior de cada capitell dels quatre angles, es troba inclinada tangencialment, amb l'objectiu de crear una estereometria més perfeccionada. L'entaulament està configurat per un arquitrau subdividit en tres bandes horitzontals, un fris continu ornat amb relleus i, a cada extrem, un frontó triangular (perduts).

Puntuació: Planta i espai interior [0'60 punts]; Exterior [0'40 punts]

d)

Significat: Ex-vot dedicat a Atena, la deessa grega de la Saviesa i l'estratègia en la guerra, patrona d'Atenes.

Funció: La determinació de construir un temple a la Victòria sembla que tenia funcions propagandístiques destinades a commemorar el tractat de pau que el polític atenenc Callias va signar amb els perses l'any 449 a.C. que va posar fi a les guerres mèdiques després d'una sèrie de victòries gregues.

Decoració: Els relleus del fris són d'estil de Fídies, ignorem el nom dels autors. En el fris N. hi ha una batalla entre grecs. En el fris S. s'hi representa la decisiva victòria de Platea contra els perses. A E. i W. es representen escenes de les divinitats olímpiques presidides per Zeus i Atenea garantint els seus favors a Atenes. Poc després d'acabat, hom l'envoltà d'un parapet per a fer més segur l'accés als visitants, ornat amb uns magnífics relleus dedicats a Atenea, també d'estil fidíac. Part dels relleus es conserva al British Museum i la resta són avui dia al Museu de l'Acròpoli, amb facsímils in situ.

Puntuació: Significat [0'30]; Funció [0'30]; Decoració [0'40]

e)

Compara l'obra amb la Maison Carrée de Nîmes:

Cronologia: 421 a.C / 16 a.C

Estil: Grec clàssic / Romà imperial.

Espai i aspectes constructius: Amfipròstil (columnes a la façana i a la part posterior), tetràstil (quatre columnes) / pseudoperípter (voltat de columnes, que als laterals estan adossades) i hexàstil; naos, pronaos i opistodoms / pòrtic i cel·la.

Escalinates al voltant/ podium amb escala a l'entrada.

Ordre jònic / ordre corinti.

Significat: Ex-vot dedicat a Atena, la deessa grega de la Saviesa i l'estratègia en la guerra, patrona d'Atenes/Dedicat als deus de Roma i a Gai i Luci Cesar, nets de l'emperador i fills de la seva filla Julia i del mateix Agripa.

Funció: Propagandística / Construït per Agripa en honor de l'emperador Octavi August i la seva família.

Puntuació: Estil [0'20 punts]; Espai i aspectes constructius [0'40 punts]; Significat [0'20 punts];

Funció: [0'20 punts]

4. Teatre d'Epidaure, Policleit el Jove (350-330 a.C.)

a)

Context: Moment d'unificació de les polis gregues i conquesta de l'Imperi persa.

Mort d'Alexandre Magne [323 a.C]. Biblioteca d'Alexandria.

Matemàtiques: Euclides i Arquímedes.

Filosofia: Epicur i Zenon.

Literatura: Teòcrit, Calímac i Menandre.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Pas del Grec clàssic al Grec hel·lenístic. [S'admet també Grec postclàssic i Grec clàssic tardà].

Característiques: Trasllat dels centres artístics a llocs perifèrics: Rodes; Alexandria i Pèrgam. Paulatina desaparició de les característiques clàssiques: raó, harmonia i bellesa.

Arquitectura: Construccions grandiloqüents: altar de Zeus a Pèrgam. Urbanisme d'Hipòdam de Milet. Plàstica: Realisme i expressivitat.: Gal moribund i Laocoont i els seus fills i Toro Farnese.

Puntuació: Estil [0'25 punts] CINC característiques [0'15 punts c/u].

c)

Descripció formal:

Tipus de planta i espais: S'aprofita el desnivell d'una muntanya. Consta de cavea (graderies); orquestra on es col·locava el cor; prosceini (lloc de la representació) i escena. La cavea és més gran que un mig cercle amb més de 20 metres de diàmetre. La escena és una construcció d'un pis amb dues portes laterals. Magnífica sonoritat.

Puntuació: Planta, interior i espais [1 punt].

d)

Significat: Formava part del Santuari d'Asclepi, deu de la Medicina. El teatre va néixer com a conseqüència de les jornades festives que, a la primavera i a l'hivern, els grecs dedicaven al déu del vi, Dionís. Això explica la construcció al mig de l'orquestra, d'un altar destinat als actes rituals en honor del déu.

Funció: Lloc de representació de les tragèdies dels dramaturgs clàssics, entre ells Sòfocles, Eurípides i Èsquil. I les comèdies d'Aristòfanes.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

e)

Compara el teatre grec amb el romà i digues tres teatres hispànics:

El teatre grec aprofita el desnivell de la muntanya per construir la cavea. El teatre romà es construeix al marge de l'espai natural. Realitza tota la construcció en un lloc isolat. El teatre romà dona més importància a l'escena com a gran decorat de fons. Us del sistema voltat en el teatre romà. Forma circular de l'orquestra en el grec i la semicircular en el romà. Materials: pedra en el grec i maó, formigó i pedra en el romà.

Teatres a la Hispania: Merida, Tarragona, Sagunt.

Puntuació: 0,20 cada diferència fins un màxim de [0,40] i 0,20 per cada teatre citat. [060]

5. Altar de Zeus a Pèrgam, Escola de Pèrgam (180,160 a.C.):

a)

Context: La mort sobtada d'Alexandre l'any 323 a.C va fragmentar l'imperi macedoni en diversos regnes, i la cultura grega es va traslladar cap a Orient, on van prosperar noves ciutats, com Pèrgam o Alexandria. Malgrat la decadència política, la sòlida cultura grega va servir de referència als regnes orientals, que van reflectir aquesta hel·lenització en les seves creacions artístiques.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts].

b)

Estil: Grec hel·lenístic.

Característiques: Tota la cultura i l'art d'Occident estan profundament marcats pel llegat clàssic. Tots els conceptes bàsics de l'art grec: home, natura, raó, harmonia i bellesa conformen els pilars fonamentals de l'evolució de l'art europeu al llarg de la història en tant que són presents en l'art romà i en les reinterpretacions renaixentistes (segles XV - XVI) i neoclàssiques (segle XVIII). L'estil hel·lenístic té la seva màxima visualització en l'escultura. Entre les seves característiques destaca la dinamització de les composicions trencant els canons de serenitat i equilibri clàssics. Es busca la màxima expressivitat en els rostres dels personatges, mostrant sentiments de sofriment i passió [pathos]. Van proliferar els grups escultòrics i van sorgir el retrat i els temes anecdòtics, dues temàtiques en que l'idealisme deixa pas al gust pel realisme.

Puntuació: Estil [0'25 punts]. 5 característiques [0'15 punts c/u]

c)

Espai: Elements de suport i suportats: En origen, l'altar de Zeus constava d'un podi de planta quadrangular de 7 metres d'alçada, sobre el que s'erigia una columnata jònica amb entaulament i coberta plana -decorada amb diversos animals fantàstics i mitològics-, que a la façana oest en forma de "U" i deixava al mig una escalinata impressionant. Aquesta escalinata, que a la part baixa envoltava tot el podi, conduïa a un pati interior tancat. Decoració escultòrica. Les parets exteriors del podi estaven decorades amb un fris continu d'alt relleu de més de 120 metres de llargada, i el pati interior, amb un fris esculpit igualment, de temàtica mitològica. De tot el conjunt només n'ha arribat als nostres dies la façana amb parts del fris exterior amb escenes de la Gigantomàquia dins la manera expressiva i dinàmica de la estatuària hel·lenística.

Puntuació: Espai i elements de suport i suportats [0'70 punts]. Decoració escultòrica [0'30 punts].

d)

Funció: Al pati interior un altar pels sacrificis. Tema: Dos frisos. Un interior sota el pòrtic, dedicat al presumpte fundador del llinatge atàlida, Tèlef, fill d'Hèracles, i un altre d'exterior de gairebé 200 metres [en origen] i que representa la Gigantomàquia, es a dir, la lluita dels deus olímpics -l'ordre contra els gegants -el caos.

Significat: L'elecció temàtica té la finalitat d'associar la victòria del poble atàlida [identificat amb els deus] sobre els bàrbars gèlates [identificats amb els gegants]. Zeus,

que és agafat com a model del rei Èumenes II, i Atena, deessa protectora de la ciutat, de la saviesa i de l'estratègia de la guerra, són els personatges que adquireixen un paper més rellevant en aquest fris.

Puntuació: Tema: [0'40 punts]. Funció [0'20 punts]. Significat [0'40 punts]

e)

Atenent a l'evolució històrica del món grec i alhora a les característiques formals de les seves manifestacions artístiques, es poden distingir els següents períodes: - Arcaic (a partir del segle VII aC): formació de les polis, de l'estructura social i cultural i dels elements bàsics de l'ordre dòric en arquitectura.- Clàssic (a partir del segle V aC): consolidació d'Atenes i desenvolupament de l'ordre jònic. És el moment de màxima esplendor i es pot subdividir en primer classicisme (s V) i segon classicisme (principis del segle IV)- Hel·lenístic (a partir del segle IV aC): desmembrament de l'imperi d'Alexandre formació dels posteriors regnes hel·lenístics i conquesta per part de Roma.

Puntuació: Contesta completa i ordenada [1 punt]. Per cada mancança [menys 0'10 punts c/u].

MÓN CLÀSSIC | escultura grega

6. Koré del Peplum (500 a.C.)

a)

Context: Caiguda de la tirania a Atenes. Destrucció de Milet pels perses.

Període d'èxits culturals: naixement de la poesia lírica, Píndar s'especialitza en èpica grega. Es realitzen els primers Jocs Olímpics.

Filosofia: pas del mite al logos.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts].

b)

Estil: Grec arcaic.

Característiques de l'ordre dòric: La columna no té basa El fust es acanalat El fust té èntasis El capitell és senzill L'entaulament consta d'arquitrau, fris i cornisa. El fris està format per mètopes i tríglifs. A les mètopes es posa la decoració escultòrica La decoració escultòrica també la trobem al frontó. Un exemple de temple d'ordre dòric és el Partenó.

Puntuació: Estil [0'20 punts]. 4 característiques [0'20 punts c/u]

c)

Descripció formal: Característiques formals i estructurals: [un mínim de 5] Embelliment rodó. Frontalitat i rigidesa Simetria Representació estereotipada de la boca (somriure arcaic) i la musculatura (músculs esquemàtics) Ulls en forma d'ametlla. Influència egípcia.

Materials i tècnica: Marbre policromat de Paros.

Puntuació: 5 característiques [0'20 punts c/u]

d)

Significat: La paraula grega Kóre [en plural kórai] significa donzella. Segons sembla les kórai eren estàtues votives petites que, en l'època arcaica, es dedicaven al culte. Solien portar una fruita, una flor o un animallet en una ma [aquí en el braç esquerra aixecat] i sempre es representaven vestides.

Funció: Estàtua votiva.

Puntuació: Significat [0'75]; Funció [0'25].

e)

Enumereu 4 diferències entre amb l'Hermes amb Dionís infant.

- Rigidesa versus moviment.
- Simetria versus contrapposto.
- Al·legoria versus mitologia.
- Estereotip anatòmic versus anatomia perfecta Inexpressivitat versus expressivitat.
- Període arcaic versus període grec postclàssic [s'accepta grec clàssic]

7. Discòbol, Miró (460 a.C.)

a)

Context: Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implantant la Democràcia. Moment dels historiadors Tucídides i Herodot.

Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristofanes (comèdies).

Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]. Context històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Clàssic.

Característiques conceptuals: Els pilars fonamentals de l'art Grec són: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". Característiques artístiques: Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies, Miró, Praxíteles, Escopes i Lisip. Construcció de l'Acròpoli.

Puntuació: Estil [0'25 punts] CINC característiques [0'15 punts c/u]

c)

Característiques formals i estructurals: Escultura exempta, embalum rodó, es a dir treballada en tot el seu volum. Unifacialitat (únic punt de vista). Deutes de l'escultura arcaica: inexpressivitat del rostre, tors frontal i cames i braços de perfil. Bona descripció anatòmica del cos, no present en el cap amb un fort hieratisme de la cara i geomatrització dels cabells Estructura: triangle invertit. Joc de corbes i contracorbes (rhythmos).

Tècnica i material: Talla (explicar la tècnica). Original de bronze; còpia romana de marbre.

Puntuació: Característiques formals i estructurals [0'15 cada encert: màxim 0'90] Tècnica i material [0'10]

d)

Tema: Imatge d'un jove atleta, Jacint, que va morir en uns jocs dedicats Apol·lo, representat en el moment de màxima concentració abans de llançar el disc. Màxima plenitud física.

Significat: Captació d'un instant. Expressió de la força del moviment.

Funció: Monument públic o exvot en homenatge a un atleta.

Puntuació: Tema i iconografia [0'80 punts] Significat i funció [0'20 punts]

e)

A. Clàssic tardà [S'admet Grec postclàssic];

B. Surrealista;

C. Futurista;

D. Grec hel·lenístic;

E. Romà imperial;

Puntuació: 0,25 cada encert

8. Dorífor, Policlet (430 a.C.)

a)

Context: Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implantant la Democràcia.

Moment dels historiadors Tucídides i Herodot.

Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristòfanes (comèdies).

Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes... [i altres fets o personatges no citats aquí].

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

b)

Estil: Grec clàssic. Els pilars fonamentals de l'art Grec són: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies i Miró. Construcció del l'Acròpoli.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

c)

Característiques: Embalum rodó. Contrapposto (explicar-ho). Frontalitat. Unifacialitat. Cànon anatòmic de set caps. Rostre dividit en tres parts iguals. Tècnica: talla. Original en bronze [tècnica de buidatge o fosa]. Còpia romana en marbre.

Puntuació: 0'2 punts per cada característica

d)

Significat: Jove atleta en actitud de repòs instantàni abans de participar en la seva prova de llançament. Plenitud juvenil com a ideal antropològic abstracte. Conjunció dels valors intel·lectuals i físics en equilibri.

Funció: Commemorativa. Us habitual com "ex-vot" religiós. Honorar i representar l'excel·lència ètica de l'èxit enfront de l'orgull i la vanitat.

Puntuació: Es puntuarà amb un 1 si es diuen dues característiques.

e)

Defineix:

Cariàtide: Figura femenina que sosté l'arquitrau a manera de columna. El seu cap fa la funció de capitell. Si duu una cistella al cap, s'anomena canèfora.

Cànon: Conjunt de regles que regulen les proporcions de l'escultura o l'arquitectura, d'acord amb un model ideal establert. Mètopa: espai generalment quadrat i llis que hi ha al fris del entaulament dòric entre dos tríglifs. De vegades estan esculpides, com en el Partenó.

Frontó: coronament triangular d'una façana o d'un pòrtic sobre portalades o finestres.

Temple perípter: Temple envoltat completament de columnes.

Nota: Les parts en negreta poden ser obviades per l'estudiant. Tanmateix el que importa és que de manera breu es defineixin els termes encara que es faci amb altres paraules. Si se'n defineixen més de tres puntuaran els millor definits.

9. Guerrers de Riace (460-430 a.C.)

10. Hermes amb Dionís infant, Praxítels (350-330 a.C.)

11. Victòria de Samotràcia (190 a.C.)

a)

Context: La mort sobtada d'Alexandre l'any 323 aC va fragmentar l'imperi macedoni en diversos regnes, i la cultura grega es va traslladar cap a Orient, on van prosperar noves ciutats, com Pèrgam o Alexandria. Malgrat la decadència política, la sòlida cultura grega va servir de referència als regnes orientals, que van reflectir aquesta hel·lenització en les seves creacions artístiques.

Durant aquest període apareixen força escoles artístiques, sobretot relacionades amb l'escultura. Entre les més importants cal destacar:

A) La d'Alexandria – Egipte.

B) La d'Antioquia – Síria,

C) La de Pèrgam o Bergama – Àsia Menor

D) La de l'illa de Rodes

E) La d'Atenes. L'any 190 aC Rodes va obtenir una gran victòria sobre el rei persa Antíoc III de Síria.

Grècia és conquerida per Roma.

b)

Estil: Grec hel·lenístic.

Característiques de l'ordre dòric: La columna no té base.

El capitell és senzill.

L'entaulament consta d'arquitrav, fris i cornisa. El fris està format per mètopes i tríglifs. A les mètopes es posa la decoració escultòrica.

La decoració escultòrica també la trobem al frontó.

Un exemple de temple d'ordre dòric és el Partenó.

c)

Característiques: [un mínim de 5]

És una Niké o Victòria, representada com una figura femenina amb a les que acaba de posar-se amb una empenta sobre la proa d'un vaixell. L'estàtua ha perdut el cap i els braços. Vesteix un chiton molt fi, transparent, lligat amb un nus sota el pit, que pressiona la tela. El moviment impetuós de la Niké s'expressa en els draps que s'agiten i volen, i en les ales desplegadas cap als costats i enrere.

L'obra presenta les característiques de l'art hel·lenístic, últim període de l'escultura grega: Tècnica dels "draps mullats". La textura és extraordinària, fins al punt que sembla que la roba que porta estigui molla. Les robes agitadaes pel vent configuren el dramatisme de la composició. Embalum rodó. Unifacialitat [únic punt de vista òptim, malgrat esta treballada en tot el seu volum] Complexitat compositiva Il·lusionisme escenogràfic Grandiositat i ruptura de la proporció clàssica Idealització del cos femení. Trencament de l'equilibri. Gust pel moviment. Tensió dramàtica. Sensualitat i bellesa. Habilitat tècnica. Tècnica: Té una altura considerable (245 cm) i és de marbre de Paros. Procedeix del santuari del Cabirs de Samotràcia

d)

Significat: Representa de manera al·legòrica la Victòria militar. Va ser donada pels rodís al santuari de Samotràcia per commemorar la victòria naval que obtingueren a Sire enfront d'Antíoc III de Síria, l'any 190 aC, i que els suposà el control d'àmples comarques de la Cària i la Lícia i l'aliança amb nombroses ciutats i illes properes.

Funció: Commemorativa.

Puntuació: Significat [0'80 punts]; funció [0'20 punts]

e)

Compara amb *Formes úniques de continuïtat en el espai*.

Marbre de Paros / bronze.

Idealització del cos femení / esquematització.

Perfils suaus / perfils angulosos.

Finalitat commemorativa / Finalitat programàtica, ideològica i artística del futurisme.

Unidireccionalitat / línies de força contràries per potenciar el dinamisme.

Peça única / Peça reproducible.

Puntuació: 0'25 c/u.

12. Laocoont i els seus fills, Agesandro, Polidoro i Atenodoro de Rodas (180-160 a.C.)

MÓN CLÀSSIC | arquitectura romana

13. Maison Carrée de Nîmes (16 a.C.)

a)

Context: Època imperial. Romanització. Divisió en Províncies. Pau d'August. Màxim període de l'expansió de l'Imperi Romà. Sòlida estructura social, jurídica (Dret romà), política i comercial. Naixement de Jesucrist.

Cultura: Ovidi: Les Metamorfosis; Virgili: La Eneida (30-19 a.C.)

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Romà imperial.

Característiques: Consolidació de l'arquitectura (Panteó); L'art al servei de l'emperador. Arquitectura commemorativa: columnes, arcs triomfals. Consolidació de l'escultura (imatge d'emperadors). Moment àlgid de la pintura mural: Estils ornamental i Estil il·lusionista. Realisme plàstic. Cultura llatina.

Puntuació: Estil [0'25 punts] CINC característiques [0'15 punts c/u]

c)

Tipus de planta: Planta rectangular.

Espais interiors i exteriors: Sistema constructiu arxitravat. Temple hexàstil. Columnes corínties. Pseudoperípter: Columnata adossades al voltant del temple; Cel·la sense opistòdom. Pòdium. Materials: pedra calcària blanca

Puntuació: Planta [0'10 punts] Espais interiors i exteriors [0'90 punts];

d)

Significat: Temple dedicat als númens romans i a Gai i Luci Cèsar, nets d'August i fills de la seva filla Júlia i Agripa. Fou erigit en honor de l'emperador i de la seva família.

Funció: Romanització dels territoris conquerits. Culte imperial.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

e)

Espai i elements estructurals: El temple grec es recolza sobre un pòdium i té entrada pels quatre costats; el romà té una escalinata d'entrada. El grec té naos, pronaos i opistòdom; el romà pòrtic i cel·la.

Puntuació: [1 punt]

14. Panteó (118-128 dC)

a)

Context: Atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran s'opta per un nou sistema polític, liderat per un emperador i es divideix el territori en províncies. Romanització.

Globalització cultural Solida estructura social, jurídica - dret romà - política i comercial.
Màxima expansió de l'Imperi romà. Adrià.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Romà imperial.

Característiques de l'escultura:

- Potenciació del monument –arcs de triomf, columnes commemoratives.
- Realisme en els retrats.
- Retrats de mig cos; de cos sencer i eqüestres.
- Temàtiques mitològiques.
- Potenciació dels relleus.
- Materials: marbre i, en menor mida, bronze

Puntuació: Estil [0'20punts] característiques [0'20 punts c/u]

c)

Observeu les imatges i contesteu a les preguntes:

- Quins espais configuren el Panteó? pronaos o pòrtic i cel·la.
- Quin es el seu ordre arquitectònic? ordre corinti.
- Com definiríeu la façana? octàstila.
- Quins materials son utilitzats en la seva construcció? formigó, granit, maó, marbre i fusta.

Puntuació: 0,25 c/u.

d)

Significat: Representació de la cosmologia romana. Els set absis estaven consagrats a les set divinitats celestes: el Sol, la Lluna, Mercuri, Venus, Mart, Júpiter i Saturn. La gran cúpula simbolitzava la volta celeste que, segons els romans, cobria la terra a manera de cúpula. L'òcul central és la representació del Sol.

Funció: Temple dedicat a tots els déus i emperadors divinitzats com es deriva del seu nom: pan= tot i theos= déu. 0,80 0.20

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

15. Colosseu (72-82d.C.)

a)

Context: Nou sistema polític, liderat per l'emperador. Divisió del territori en províncies, Solida estructura social, jurídica, política i comercial. Màxima expansió de l'Imperi.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], Context històric i cultural [0'70 punts].

b)

Estil: Romà imperial.

Característiques: Consolidació de l'arquitectura (Panteó); L'art al servei de l'emperador. Arquitectura commemorativa: columnes, arcs triomfals. Consolidació de l'escultura (imatge d'emperadors). Moment àlgid de la pintura mural: Estils ornamental i Estil il·lusionista. Realisme plàstic. Cultura llatina.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

c)

Característiques:

Estructura: Planta el·líptica.

Espais: Graderia o cavea, amb capacitat de 50000 espectadors, i l'arena. Vomitoris per a l'accés i sortida de les graderies.

Exterior: Superposició d'ordres: dòric toscà, jònic i corinti. Un quart pis o àtic estava decorat amb lesenes d'estil corinti i 24 màstils de fusta que sostenien un tendall (velarium) que protegia els espectadors de la pluja i el sol. Arquitectura arquivada Arcs de mig punt.

Interior: Complexa organització de galeries anulars i radials coronades per voltes de canó i d'aresta. Es compon d'una superposició de pisos comunicats per escales i rampes. En el subsòl de l'arena dependències de servei i cel·les per a les feres.

Materials: morter cobert de maó i recobert de marbre (marbre travertí), tova i pedra.

Puntuació: Planta i espais interiors [0'40 punts]; Espai exteriors [0'60 punts]

d)

Significació: Glorificació de la família Flavia. Anomenat Colosseu per la colossal estàtua de 40 metres de l'emperador Neró.

Funció: Lloc d'espectacles gratuïts per tenir entretingut el poble. S'hi celebraven nombrosos espectacles de lluita entre gladiadors (munera) i feres salvatges (venationes) i inclús batalles històriques i naumàquies (batalles navals) Manifestació d'un tarannà benefactor i alhora propagandístic.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

e)

Teatre de Mérida; Teatre de Sagunt; circ Màxim a Roma; termes de Caracalla a Roma; amfiteatre de Tarragona...i altres.

Puntuació: 0'50 punts cada una.

16. Aqüeducte de Segòvia (90-105 d.C)

[¡¡OJO!! Ahora entra el de Tarragona]

a)

Context: Atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran s'opta per un nou sistema polític, liderat per un emperador i es divideix el territori en províncies. Solida estructura social, jurídica -dret romà-, política i comercial. [No és obligatori parlar d'autoria]. És un misteri el nom de l'arquitecte responsable de la construcció de l'aqüeducte de Segòvia, si bé, segons sembla, el seu nom constava en la inscripció que, amb prou feines pot llegir-se avui en dia sobre les tres arcades més altes. El que si s'ha pogut determinar, amb més o menys exactitud, a partir dels orificis de les grapes que en l'època varen aguantar les lletres de bronze que formaven la inscripció commemorativa, és la llegenda "IMP [ERATOR] NERVA CAESAR". Aquesta dada, descoberta pel professor Blanco Freijeiro, permetria datar l'aqüeducte durant el breu mandat d'aquest emperador l'any 97, si bé altres estudis

avancen la data al 90, en temps de Domicià, o bé el retarden fins els primer anys del segle II, en època de Trajà.

NOTA: Es possible que algun alumne hagi estudiat l'aqüeducte de Tarragona. S'accepta la cronologia i context d'aquest.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts]. Context [0'70 punts]

b)

Estil: Romà imperial.

Característiques: Art al servei de l'ostentació del poder. Construcció de grans edificis públics i privats a totes les ciutats conquerides. Art hereu de la civilització grega. Arquitectura: Arc de mig punt, volta de canó i volta d'aresta romana. Dos ordres arquitectònics nous: toscà i compost. Funcionalitat i tècnica per damunt dels aspectes estètics. Decoració de les cases amb pintures i mosaics. Noves tipologies: basílica, amfiteatre, termes...Arquitectura de serveis: ponts, aqüeductes, vies, cloaques...Escultura: Potenciació del monument –arcs de triomf, columnes commemoratives, estàtues eqüestres. Realisme en els retrats.

Puntuació: Estil [0'25 punts]. 5 característiques [0'15 c/u]

c)

Descripció formal: L'aqüeducte s'inicia a uns 16 km als afores de la ciutat, a la serra de Guadarrama, d'on pren l'aigua del cabal del riu Frío. Des d'allà en surt un canal de 30 cm de diàmetre que es dirigeix en suau descens i, en alguns trams sota terra, fins a una torre (El Caserón) construïda a la ciutat de Segòvia, i que s'encarregava d'eliminar la possible brutícia acumulada. A partir d'aquí s'inicia la part visible i arquitectònica de l'aqüeducte dividida en dos grans trams: un primer construït a partir de 78 arcs de mig punt que van prenent alçada gradualment fins arribar a la plaça de Díaz Sanz; i un segon tram amb 44 arcades dobles sobreposades, i que en l'època romana desembocava l'aigua a un estany. En total són 728 m de longitud, amb una alçada mínima de 7 m i una màxima de 29, a la plaça del Azoguelo. L'arqueria superior es manté sempre invariable, no obstant, els pilars de l'arqueria inferior varien la seva mida segons les irregularitats del terreny. Materials: tots els arcs estan construïts amb grans carreus de pedra granítica tallats de manera tosca i units els uns amb els altres sense cap tipus d'argamassa que ajudi en la seva d'adherència, a excepció de l'opus caementicium utilitzat a l'àtic on hi ha la canalització de l'aigua. A sobre de la inscripció commemorativa, avui desapareguda, situada al capdamunt dels tres arcs inferiors de major alçada, s'hi obren dos nínxols a banda i banda, que en època romana guardaven imatges de déus pagans o del mateix emperador. En el seu lloc, actualment, es troben dues imatges de la Mare de Déu i sant Sebastià.

Puntuació: Descripció formal [0'70 punts]. Materials [0'30 punts].

17. Casa del poeta tràgic a Pompeia (segle I a.C.)

a)

Context: Ciutat fundada pels oscos, antic poble de la Itàlia preromana, en el s. VII a. C. Era un enclavament molt important per al comarà entre fenicis i grecs, ja que estɿ ubicada a la badia de Nàpols. Pompeia deu el seu nom a Sila, Colúnia Cornelia Veneria

Pompeyanorum, anomenada així, a partir de l'any 80 a. C. L'agost de l'any 79 d. C., durant el regnat de l'emperador Titus, va ser destruïda pel volcà Vesuvi, quedant enterrada per les cendres i per enormes fragments de pedra tosca. Els seus habitants van morir asfixiats pels vapors de sofre que va desprendre el volcà. Nombroses excavacions arqueològiques es van dur a terme durant el s. XVIII, que han continuat fins als nostres dies.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0,70 punts].

b)

Estil: Roma pompeïana.

Característiques: Art al servei de l'estentació del poder. Construcció de grans edificis públics i privats a totes les ciutats conquerides. Art hereu de la civilització grega. Arquitectura: Arc de mig punt, volta de canó i volta d'aresta romana. Dos ordres arquitectònics nous: toscà i compost. Funcionalitat i Tècnica per damunt dels aspectes estètics. Decoració de les cases amb pintures i mosaics. Noves tipologies: basílica, amfiteatre, termes. Arquitectura de serveis: ponts, aqüeductes, vies, cloaques. Escultura: Potenciació del monument arcs de triomf, columnes commemoratives, estàtues eqüestres. Realisme en els retrats.

Puntuació: Estil [0'25 punts] 5 característiques [0,15 punts c/u]

c)

Descripció formal:

Distribució i parts de la casa: La domus del Poeta Tràgic, deu el seu nom a un mosaic representant un preparador d'actors de teatre que es troba en el tablinum (una espècie de sala per rebre). Casa de modestes dimensions pertanyent, pel que sembla, a una família de classe mitja enriquida. A un costat i a l'altre de la porta es trobaven uns taulells, - el propietari de la casa es dedicava al comerç -. Les úniques estances que s'obrien directament al carrer eren les tabernae, destinades a les botigues. En la domus s'entrava per un corredor, vestibulum, fins a la porta; el passadís continuava fins a l'atri, que era un espai buit amb una obertura en el sostre, compluvium, que es corresponia a terra a una espècie de pila rectangular, impluvium, destinada a recollir l'aigua de la pluja. El peristylum era un jardí envoltat d'un pòrtic sostingut per columnes: en ell s'obrien una sèrie d'habitacions, alae. Les dependències de servei, es situaven on quedaven espais lliures, com la cuina, el bany i les latrines.

[Els noms de les parts de la casa es poden posar en català o castellà]

Elements de suport i sostinguts: Sistema arxivat amb terrat a dues aigües.

Puntuació: Parts de la casa [0'80 punts]. Elements de suport i sostinguts [0'20 punts].

d)

Significat i funció: Casa unifamiliar [domus] on vivia una família de nivell social alt. El seu nom deriva d'un mosaic situat en el tablinum [habitació on l'amo de la casa rebia les visites o clients que volia allunyar de la intimitat de la casa]. Pertanyia a una família de classe mitjana enriquida que tenia el seu comerç [tabernae] en el mateix conjunt de la vivenda.

Puntuació: Significat i funció [1 punt]

e)

La pintura es al fresc i representa el Sacrifici d'Ifigènia. El mosaic amb la inscripció Cave Canem [alerta amb el gos] es un mosaic díopus tessellatum situat a l'entrada de la casa.

Puntuació: Pintura [0'50 punts]. Mosaic [0'50 punts]

MÓN CLÀSSIC | escultura romana

18. Sarcòfag dels esposos de Creveteri (520 a.C.):

a)

Context: Civilització etrusca. Desenvolupament d'aquesta cultura a la península itàlica (actual Toscana), entre el s. X a.C. i el II a.C., origen oriental, recull la tradició cultural i artística de les civilitzacions del Pròxim Orient i de la Mediterrània. Dominada per creences religioses i ritus funeraris, presents en el seu art.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts], Context històric i cultural [0'80 punts].

b)

Estil: Etrusc, antecedent de l'art romà, rep les influències artístiques de les cultures d'Àsia Menor i de Grècia.

Característiques: Utilitza en la seva arquitectura l'arc i la volta, elements d'origen mesopotàmic. Destaquen per dos tipus de construccions: el temple i la tomba. A la tomba, similar als hipogeus egipcis, excavada a la roca, inicia la utilització de l'arc i la volta. Els temples organitzen els seus espais a partir de planta rectangular, aixecat sobre un podi, cel·la dividida en tres espais i entrada única per la façana d'entrada a la qual s'hi accedeix per unes escales d'accés. Introdueixen l'ordre toscà. Tenen voluntat realista a la seva escultura: el retrat és el gènere més preuat, provinent de les mascaretes funeràries. Influencien l'escultura romana. La pintura al fresc està present a les tombes, representant escenes de la vida quotidiana. Inflú a l'art romà.

Puntuació: Estil [0'25 punts] CINC característiques [0'15 punts c/u]

c)

Representa un sarcòfag en forma de kliné, amb les figures reclinades d'un home i una dona.

Característiques formals: Grup exempt d'embalum rodó i unifacial. Actitud amable de les dues figures, vestits i pentinats segons influència grega, rostres inexpressius, perfil geomètric i hieràtic, ulls ametllats, somriure estereotipat, actitud gestual de les mans que transmet afecte. Relació amb els Kouroi i les korai de l'escultura grega.

Tècnica i materials: modelatge. Policromat (colors força vius), fet en terracota.

Puntuació: 0'20 punts per cada característica

d)

Iconografia i significat: Intent realista de reproduir de manera fidel els trets de la persona morta. La tomba etrusca reproduceix les cases i es representen pintures al fresc amb tot

tipus d'escenes (dansa, banquets, genets, acròbates, etc). El matrimoni celebra un banquet xerrant de manera relaxada i tranquil·la. La dona ocupa el primer terme; el seu paper en la vida social era actiu, a diferència de la dona en el món grec

Funció: Urna funerària per guardar les cendres de la persona morta. Relacionat amb les creences de després de la mort.

Puntuació: Iconografia i significat [0'70 punts]; **Funció:** [0'30 punts]

e)

Define:

- Quattrocento: Nom que es dona al Renaixement italià del segle XV.
- Grotesc: Motiu decoratiu format per essers fantàstics, vegetals i animals entrelaçats entre si. El nom, prové de la decoració a grutes i ruïnes romanes descobertes a les darreries del segle XV.
- Planta de creu grega: Planta en forma de creu, normalment d'una església, en la qual els quatre braços que la configuren son iguals. També: planta d'una església en forma de creu, en la que la nau longitudinal es igual a la nau transversal.
- Quadratura: engany òptic que consisteix a prolongar l'arquitectura mitjançant representacions pictòriques, que creen un il·lusionisme òptic de gran teatralitat. Volta de canó: volta la coberta de la qual és generada per una mitja circumferència. També: volta generada per la projecció longitudinal d'un arc de mig punt.

Puntuació: 0,25 punts cada resposta correcta.

19. August de Prima Porta (19 a.C; copia 14 d.C)

a)

Context: Època imperial. Romanització. Divisió en Províncies. Pau d'August. Màxim període de l'expansió de l'Imperi Romà. Sòlida estructura social, jurídica (Dret romà), política i comercial. Naixement de Jesucrist.

Cultura: Ovidi, *Les Metamorfosis*; Virgili, *La Eneida* (30-19 a.C.)

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]. Context [0'80 punts]

b)

Estil: Romà Imperial.

Característiques: Consolidació de l'arquitectura (Panteó); Arquitectura commemorativa: columnes, arcs triomfals. Consolidació de l'escultura (imatges d'emperadors). Moment àlgid de la pintura mural: Estils ornamental i Estil il·lusionista. Realisme plàstic. Cultura llatina.

Puntuació: Estil [0'25 punts]; CINC característiques [0'15 punts c/u.]

c)

Característiques formals i estructurals: Escultura d'embalum rodó; contrapposto a la manera del Dorífor de Policlet. Unifacialitat. Altsrelleus en la cuirassa.

Tècnica: Fosa en l'original i talla en el que analitzem.

Materials: bronzo en l'original i marbre de Carrara a la còpia de l'any 14 d.C.

Puntuació: Característiques [0'80 punts]. Tècnica i Materials [0'20 punts]

d)

Tema: Retrat idealitzat d'August.

Significat: Fet per commemorar l'inici de la Pax Augustea amb la pacificació de la Gàl·lia i la Hispània.

Iconografia: A la cuirassa detalls dels èxits a la Gàl·lia i Hispània; dofí de Venus amb Eros per recordar el caràcter diví d'August, que com a membre de la gens Iulia era descendent d'Enees, fill de Venus i Anquises; també hi són representats Diana i Apol·lo, divinitats protectores de la casa imperial. Identificació del poder polític i religiós. Al voltant de la cintura hi ha una capa anomenada paludamentum.

Funció: Propagandística del poder Imperial. La segona versió va ser feta per a la mansió de Llívia, esposa d'August, un cop aquest havia mort.

Puntuació: Tema i iconografia [0'80 punts]. Significat: [0'10 punts]. Funció [0'10 punts]

e)

1. acroteri; 2. gàrgola; 3. entaulament; 4. mètopa; 5. tríglif; 6. àbac; 7. equí; 8. collarí; 9. tambor; 10. timpà; 11. frontó; 12. cornisa simple; 13. fris; 14. arquitrav llis; 15. capitell; 16. fust; 17. estilòbat; 18. estereòbat.

Puntuació: [0'10 cada encert]

20. Ara Pacis Augustae (13-9 a.C.)

a)

Context: Època imperial romana. Encarregat pel Senat romà en acció de gràcies pel retorn de l'emperador August després de les campanyes victorioses a Hispània i la Gàl·lia. El seu retorn a Roma, després d'una absència de tres anys serveix per imposar la pau. Romanització. Estructura social, econòmica i política sòlida, expansió del Dret Romà. Construït al Camp de Mart de Roma per commemorar la Pax Romana. A partir de 1902 es comencen a recuperar els relleus sota el Palazzo di Fiano. L'any 1938 reconstruït pel govern de Mussolini, canviant-lo del lloc original i d'orientació, i amb voluntat d'aprofitar-se dels símbols de la Roma Imperial.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

b)

Estil: Romà imperial. Consolidació de l'arquitectura religiosa (Panteó) amb utilització de l'arc, la volta i la cúpula. Importància de l'enginyeria pública (aqüeductes, ponts, pantans) Homogeneïtzació urbanística de les ciutats romanitzades. Arquitectura de caràcter civil/lúdica (termes, teatres, amfiteatres...), de caràcter commemoratiu (altar, columnes, arcs triomfals...), de caràcter administratiu (basíliques). Consolidació de l'escultura (retrat i relleu històric). Gran desenvolupament de la pintura mural: estil ornamental i il·lusionista. Desenvolupament del mosaic i les seves tècniques (opus tessellatum, opus vermiculatum)

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

c)

Planta: Planta rectangular, sense sostre, amb un altar central a l'interior situat sobre un pedestal esglaonat. Orientat segons un eix E/O, canviat en la restauració i desubicat en època de Mussolini. Sobre un podi i escales a la part Oest, per aquesta porta entrava el sacerdot, per la de l'Est entraven els animals pel sacrifici.

Decoració: Com elements ornamentals tot el conjunt exterior està cobert amb relleus escultòrics dividits en dues franges a través d'una sanefa (esvàstica), la part inferior amb decoració vegetal i la superior decorada amb escenes mitològiques i històriques relacionades amb l'emperador August. L'espai interior també presenta una decoració amb bucranis i garlandes, elements utilitzats en els sacrificis a on tot s'engalanava. Cal destacar la combinació d'alt relleu amb el baix i mitjà, aconseguint sensació de profunditat. Personatges situats en primer terme amb més volum, persones més importants. Personatges en segon terme relleu mitjà o baix. Realisme en els rostres, identificació dels personatges pel rostre. Plecs de les túniques donen sensació de dinamisme, mobilitat.

Puntuació: Característiques [a partir de cinc 1 punt]

d)

Temàtica: L'altar és element de propaganda de l'emperador, commemora la Pax Romana. Diferents obres literàries (Metamorfosis d'Ovidi, Geòrgiques de Virgili) vinculen a l'emperador amb Enees, fill de Venus i heroi de Troia, i amb els fundadors de Roma, Ròmul i Rem. Aquests temes estan presents en el programa iconogràfic de l'Ara Pacis.

Façana oest: a l'esquerra, Mart, déu de la guerra i la lloba capitolina alletant a Ròmul i Rem; a la dreta Enees, amb les faccions d'August, fent un sacrifici.

Façana est: Tellus, deessa de la guerra i dues nimfes aquàtiques (investigadors opinen que es tracta de la Pau o de Venus Genetrix, mare de la gens Júlia, el llinatge d'August).

Als laterals: la processó celebrada a Roma per iniciativa del Senat per commemorar la Pax Romana, a on surten representats els membres de la família imperial, i els membres del senat.

La decoració interior de bucranis i garlandes volen significar la prosperitat de l'Imperi, l'abundància.]

NOTA: La pregunta estarà ben contestada i mereixedora de la màxima puntuació [1 punt] sense aquesta darrera informació en cursiva.

e)

Podem considerar que el seu antecedent és l'Altar de Zeus a Pèrgam (180-160 a.C.), en quant als seus elements formals i tècnics.

El caràcter narratiu ja es desenvolupa també a la processó de les Panatenees que Fídies esculpeix al Partenó (447-438 a. C.)

Però el caràcter narratiu-històric dels relleus també els tornem a trobar a les columnes Trajana, Marc Aureli, als arcs triomfals.

Puntuació: 3 edificis [1 punt]; 2 edificis [0'70 punts]; 1 edifici [0'40 punts]

21. Retrat eqüestre de Marc Aureli (175 d.C.)

a)

Context [un mínim de QUATRE característiques]:

Al període imperial (31 aC-476 d.C) atesa la impossibilitat de governar un territori tan gran, s'optà per establir un nou sistema polític, liderat per un emperador, dividint el vast territori en províncies.

Amb una solida estructura social, jurídica, política i comercial, el poble romà va rebre la influència cultural grega.

L'art va ser un instrument bàsic de l'ostentació de poder i es construïren edificis públics i privats a totes les ciutats romanitzades.

Aquesta nova organització política que representava l'Imperi implicava la necessitat de destacar qui ocupava el cim jeràrquic: L'emperador o cèsar.

Els romans varen recórrer a la imatge per a assolir una magnificació del càrrec. Es varen establir unes tipologies de representació imperial que indicaven de manera pregon la preeminència del cèsar sobre tots els altres homes (recorrent, si s'escau, a la divinització). Per altra banda, es multiplicaren les representacions que multiplicaven arreu la seva presència en imatge. L'objectiu era familiaritzar i fidelitzar la població amb el seu gran i poderós dirigent, màgicament present en efígie arreu, presidint i/o controlant qualsevol acte de la vida pública en tots els racons de l'imperi. Les principals tipologies de representació imperial varen establir-se sota el regnat d'Octavi.

L'emperador Marc Aureli, tot i que va haver de recórrer permanentment a la guerra per a mantenir la seguretat de l'Imperi, era home d'ideals humanitaris i molt conscient dels beneficis d'una convivència pacífica i enriquidora. Format en sòlids ideals filosòfics estoics. Es conserva d'ell un text, les Meditacions, de caràcter reflexiu i d'auto- consell, molt valorat des dels humanistes ençà.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]. Context [0'80 punts; 0.20 c/u]

b)

Estil: Romà imperial

Característiques de l'arquitectura romana: Noves tipologies: amfiteatres, termes, arcs de triomf; ponts, aqueductes Arc de mig punt, Volta de canó, Volta d'aresta [dita d'aresta romana] Materials: pedra i maó. Marbre.

Nous tipus de paraments: opus caementium: barreja de pedres petites, grava, sorra, calc, i aigua, equiparable al formigó actual.

Puntuació: Estil [0'20 punts] 4 característiques [0'20 punts c/u]

c)

Característiques formals: Obra d'embalum rodó. Obra realitzada en bronze, fabricada a partir de diversos motlles soldats i completada amb detalls fets a base d'incisions o batuts. D'excel·lent factura i gran qualitat, fet que palesa el treball d'un artista (de fet, probablement un equip) altament qualificat. Malauradament, tal com sol ser comú en període imperial, ignorem completament la personalitat i el nom de l'autor.

Obra pensada per ser vista des de múltiples punts de vista malgrat que potencia la visió frontal.

Cal destacar els abundants rissos de la barba i el cabell que contrasten amb les suaus faccions del rostre.

Realisme.

Auge del retrat.

d)

Tema: Es tracta de la figura eqüestre (muntada a cavall) de l'emperador romà Marc Aureli, que posa de manifest tota la seva grandesa i poder.

Significat: El gest, molt semblant al d'algunes representacions d'Octavi (primer emperador, 16 aC.-14 d.C.), ha estat interpretat com una manifestació de clemència. Aquesta suposició vindria confirmada per la figura d'un cabdill bàrbar, citada per una font medieval però perduda, que era sota la pota enlairada del cavall. L'emperador es manifesta d'aquesta manera com un general invencible.

Però el fet d'anar vestit de civil i desarmat, ens humanitza el personatge perquè indica que es tracta d'un pacificador, no d'un conqueridor.

Funció: Commemorativa d'exaltació de l'emperador. Única estàtua eqüestre conservada de la iconoclàstia cristiana, al ser confosa amb la figura de Constantí primer emperador cristià.

Puntuació: Tema [0'10 punts]. Significat: [0'60 punts]. Funció [0'30 punts]

e)

Digueu el nom i l'estil d'aquestes obres:

- A. Victòria de Samotràcia. Hel·lenístic.
- B. Discòbol. Grec clàssic
- C. Elogi del'aigua. Abstracte
- D. August de P. Porta, Romà imperial.